

Kde
vtáčiky
dovolenkujú

„Jesenné sťahovanie“

Stáhovanie = migrácia

prelet vtákov na určité vzdialenosti

Stále druhy – vrabec domový, straka čiernozobá, brhlík lesný ...

- **Prelietavé a potulné druhy** – stehlíky, niektoré sýkorky ...

Stáhovavé druhy

- **Prísne stáhovavé** – kukučky, lastovičky ...
- **Ojedinelo prezimujúce** – červienky, škorce ...

Invázne severské druhy (zimujúce u nás)

chochláče, pinky severské

Dobre vedieť ...

Na Slovensku žije

- **362** druhov vtákov (sept. 2017)
- **225** druhov tu pravidelne hniezdi
- **90** druhov na zimu odlieta

Nemecký prírodovedec **Alfred BREHM** (1829 – 1884) :

„Tam, kde sa vták, alebo iný živočích rozmnožuje, kde mu vyrastajú mláďatá, tam je jeho domovina ...“

Kto nás opúšťa?

Na Slovensku žije **367** druhov vtákov, z toho **225** druhov tu pravidelne hniezdi. Na zimu odlieta do teplých krajín asi **90** druhov. Väčšinou sa na cestu vydávajú od augusta do októbra, aby sa v prírobu marca a apríla, prípadne prvej polovice mája, vrátili naspäť domov. Pretože, ako hovorí prírodovedec Brehm: „Tam, kde sa živočích rozmnožuje, kde mu vyrastú mláďatá, tam je jeho domovina.“

1. Bocian biely (Ciconia ciconia)
Je zvlášť ako mesiac detí. Takisto odlieta zavčasia, od februára do augusta. Obvykle prichádza trikrát jeho polobrana. Bociany sa totiž na juh Afriky presunujú tak, aby sa mohli rozmnožovať na mori. Populácie zo západu Európy hľadajú pomalé pobrežie, zatiaľ čo bociany zo strednej a východnej Európy smerujú cez Balkán, Thurecko, Maki, Arzu, Spriu a severný pobrežie až do Egyptu – a odtiaľ opäť, korču hľú do Sudanu alebo Čadu. Tu si trochu oddychnú, ale sa spravidla znovu vydajú do domova. Odborníci tomu vravia „Jan sekáku“, vracajú sa koncom marca a začiatkom apríla a ich stena domov je zväzda rýchlaja.

2. Hus divá (Anser anser)
Predstavuje symbol vtáka, ktorý svojím fatom odovzdáva kultúru a koniec zimy. Husi sa na jeseň do juh presunujú smerom na juh – hľadá populácie nielen do medvedích oblastí Európy a v hľadá nielen populácie, ktoré sa objavujú. Preto ich vidíme hľadáť aj počas zimy. A to keď odlietajú zabitú hnu, pretože ich prerozostávajú medzi našimi našimi hľadajúcimi.

3. Dážďovník tmavý (Apus apus)
Tento vták prispôbil svojmu životu a trvaním slabším lastovičkám – takže možná ani nepočuje o ich existencii, hoci sa početne k nim drážia obzvlášť v mesiacoch. Často sa objavujú pred našimi našimi. Populácie v južnej Európe majú trochu iný vzťah k populáciám v severnej Európe. V Taliansku možno dážďovníky vidieť až do septembra. Tu sa hľadajú, pretože oni žijú tráva vo vrchách. Počas pôru na juh hľadá dážďovník za deň presunúť sa k severu. V zimnom – a to najmä na južnú časť, keď prichádzajú do vrchov. V zimnom – a to najmä na južnú časť, keď prichádzajú do vrchov. V zimnom – a to najmä na južnú časť, keď prichádzajú do vrchov.

4. Lastovička domová (Hirundo rustica)
Vráť sa, že jedná lastovička (a to je jej mesiac). Prichádza najmä odobrenými fati, že lastovičky prichádzajú postupne a podobne sa aj zberajú na oboch. Lastovičky podľa celého septembra. Každý kľučka veľa. Že lastovičky zime prichádzajú v hľadá. Až potom, keď prichádzajú v hľadá. Až potom, keď prichádzajú v hľadá. Až potom, keď prichádzajú v hľadá.

5. Beloritka domová (Delichon urbica)
Zatiaľ čo lastovička je trvanlivá a na spodnej strane má starostlivo starostlivo. Beloritka má černo-šedú farbu. Má vnútri výkonný chvilu a kým lastovička odlietajú, beloritka sa hľadá. Často sa objavujú v hľadá. Často sa objavujú v hľadá. Často sa objavujú v hľadá.

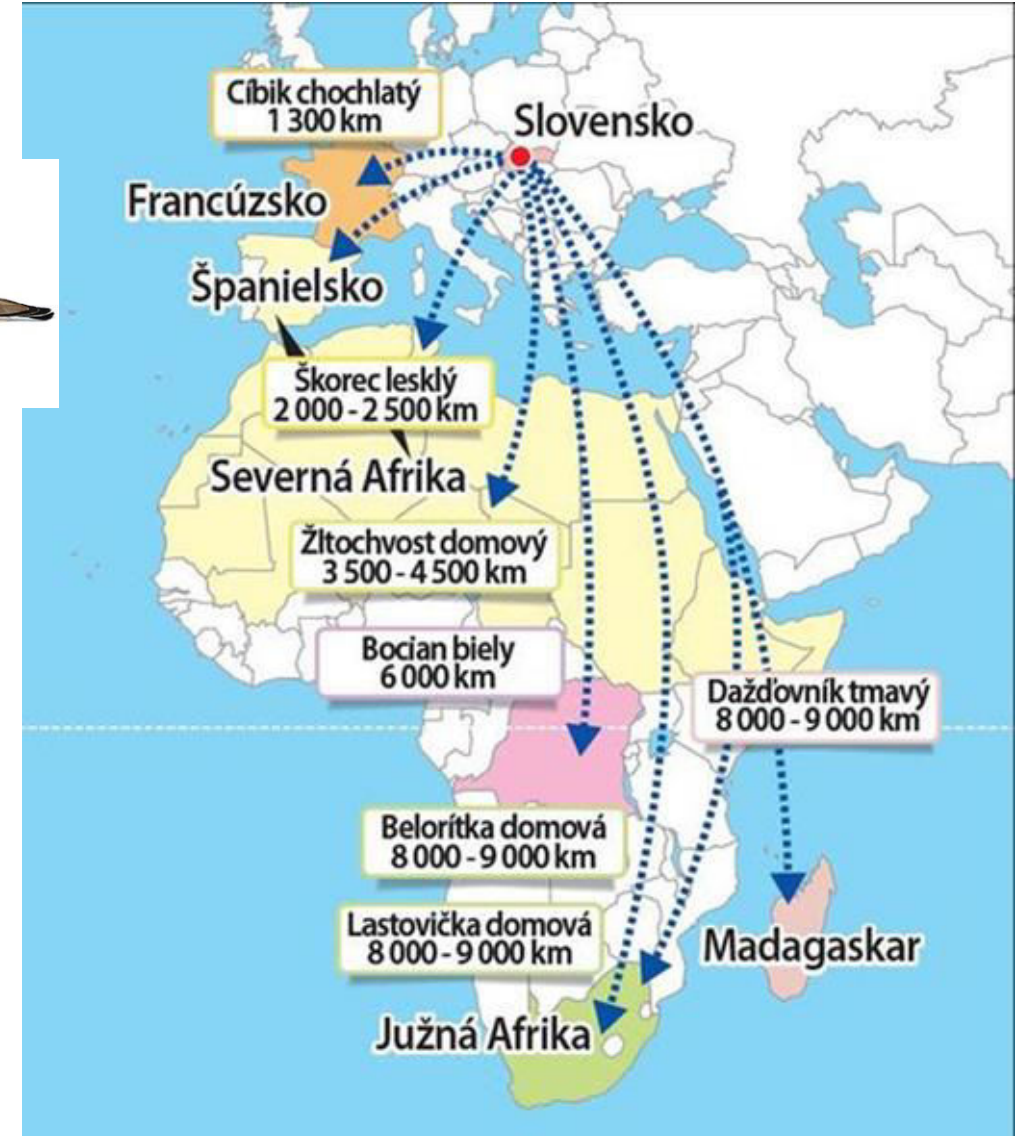
6. Škorec lesklý (Sturnella vulgaris)
Otvorená hľadá hľadá. Škorec lesklý a hľadá. Škorec lesklý a hľadá. Škorec lesklý a hľadá. Škorec lesklý a hľadá.

7. Žitochvosť domová (Ploceus tinnunculus)
Hľadajúci vták v strednej Európe a v teplom podzemí hľadá v týchto oblastiach výkonných populácií na strednej domov. V jarnom. Príde pre svoj obľúbený žitochvosť a pre svoj domov. Príde pre svoj obľúbený žitochvosť a pre svoj domov. Príde pre svoj obľúbený žitochvosť a pre svoj domov.

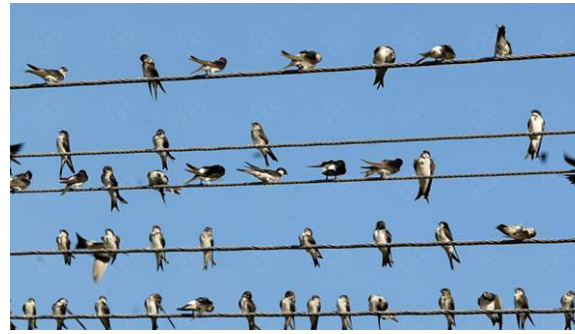
Zimoviská – „rekreačné oblasti – destinácie“

- **STREDOMORSKÁ OBLASŤ** – drozdy, škorce ...
- **Západná EURÓPA** – kačica divá ...
- **AFRIKA** (rôzne oblasti) – bociany, lastovičky ...
- **ÁZIA** – hýľ karmínový

Predletová príprava

„Brífiing“ 1 (koľko, ako, kedy ... ?)

Počty vtákov na ťahu

- **Jednotlivo** – kukučky, vlhy, niektoré dravce ...
- **Hromadne** v krdľoch – lastovičky, škorce ...

*Robert Wolstenholm,
PR v anglickom
grófstve Somerset*

Útvary krdľov (formácie)

- **Klinovitý** – husi, žeriavy ...
- **Rady** – kačice, čajky ...
- **Nepravidelné krdle** – havrany, volavky

Husté skupiny – škorce

Čas ťahu (počas roka, dňa) – od **VII.** – **XI.**

- **Dravce** – len cez deň
- **Hmyzožravce** – v noci, cez deň lovia a spia

Predletová príprava – Brífing 2

Čo ešte musia vtáčiky brať do úvahy

Vplyv počasia

- Teplota, dážď, vietor ... „spätný ťah“

Smer trasy – „**ťahové cesty**“ – (smer **nie je** priamy **S – J !!!**)

- Údolia riek, morské pobrežia, hory – **zdroj potravy**, miesta na **odpočinok** ... ; jarná a jesenná trasa nemusia byť rovnaké

Dĺžku trasy – závisí od miesta zimovania

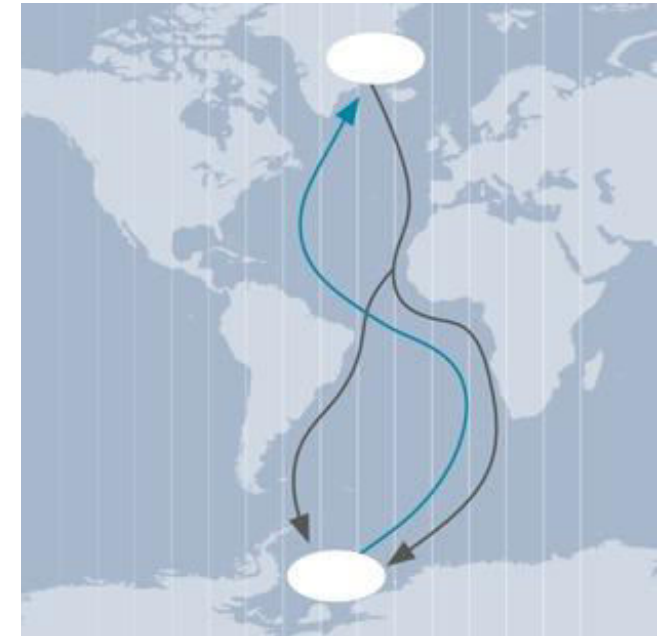
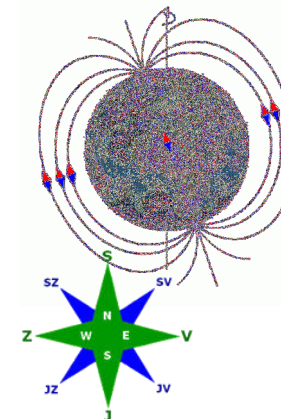
- **Rybár dlhochvostý** (hniezdi v Arktíde – zimuje v Antarktíde – 40 000 km)

Trvanie letu – *Let bez prestávky*

- **Skaliarik sivý** – z Grónska do Maroka – 4 100 km

- Malé spevavce (Stredozemné more a Sahara – 3 000 km)

ORIENTÁCIA – podľa Slnka, hviezd, magnetického poľa ...

„Vzdušné prúdy“

120 g; 30 r.; 1,2 mil.km

Hýl' karmínový (červenák)

Carpodacus erythrinus

Obýva

- Vlhké **lúky** s krovínami a skupinami stromov, **mokrade** s vrbami a jelšami, okraje lesov, lesné čistinky s kríkmi, záhrady, sady ...

Živí sa

- **Hmyzom**

Zimuje

- V južnej a JV **ÁZII**, v oblasti **Indie**

Odlieta

- Koncom **JÚLA**

Hýl' karmínový (červenák)

Carpodacus erythrinus

Obýva

- Vlhké **lúky** s krovinnami a skupinami stromov, **mokrade** s vrbami a jelšami, okraje lesov, lesné čistinky s kríkmi, záhrady, sady ...

Živí sa

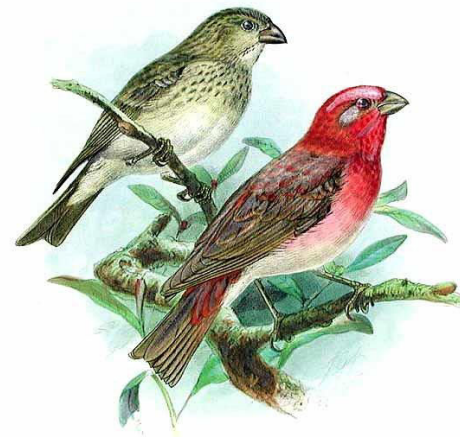
- **Hmyzom**

Zimuje

- V južnej a JV **ÁZII**,
v oblasti **Indie**

Odlieta

- Koncom **JÚLA**

Dažd'ovník tmavý

Apus apus

Obýva

- **Ľudské sídla** – dediny, mestá

Živí sa

- **Hmyzom**, ktorý loví počas letu d'aleko od hniezdiska

Zimuje

- **V tropickej AFRIKE a na Madagaskare**

Odlieta

- V polovici **AUGUSTA**

Dažd'ovník tmavý

Apus apus

Obýva

- **Ľudské sídla** – dediny, mestá

Živí sa

- **Hmyzom**, ktorý loví počas letu d'aleko od hniezdiska

Zimuje

- **V tropickej AFRIKE a na Madagaskare**

Odlieta

- V polovici **AUGUSTA**

Vlha hájová (obyčajná)

Oriolus oriolus

Obýva

- **Zmiešané lesy** pri vodných tokoch

Živí sa

- **Hmyzom**, ktorý žije na stromoch, chlpatými húsenicami, jedáva aj **bobule** a **mäkké ovocie**

Zimuje

- **V tropickej AFRIKE**

Odlieta

- Koncom **AUGUSTA**

Vlha hájová (obyčajná)

Oriolus oriolus

Obýva

- **Zmiešané lesy** pri vodných tokoch

Živí sa

- **Hmyzom**, ktorý žije na stromoch, chlpatými húsenicami, jedáva aj **bobule** a **mäkké ovocie**

Zimuje

- **V tropickej AFRIKE**

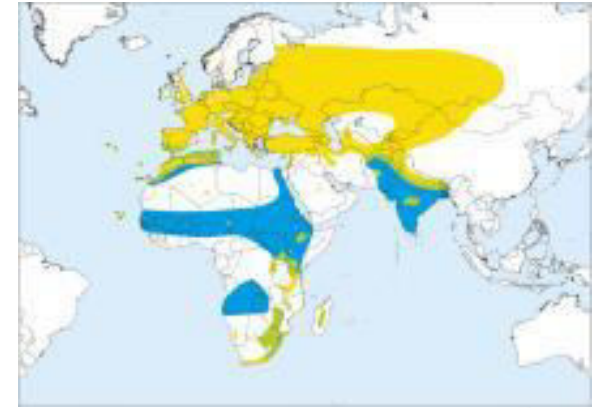
Odlieta

- Koncom **AUGUSTA**

Prepelica poľná

Coturnix coturnix

Obýva

- **Obilné polia, lúky** a úhory
v teplých, nie suchých miestach

Živí sa

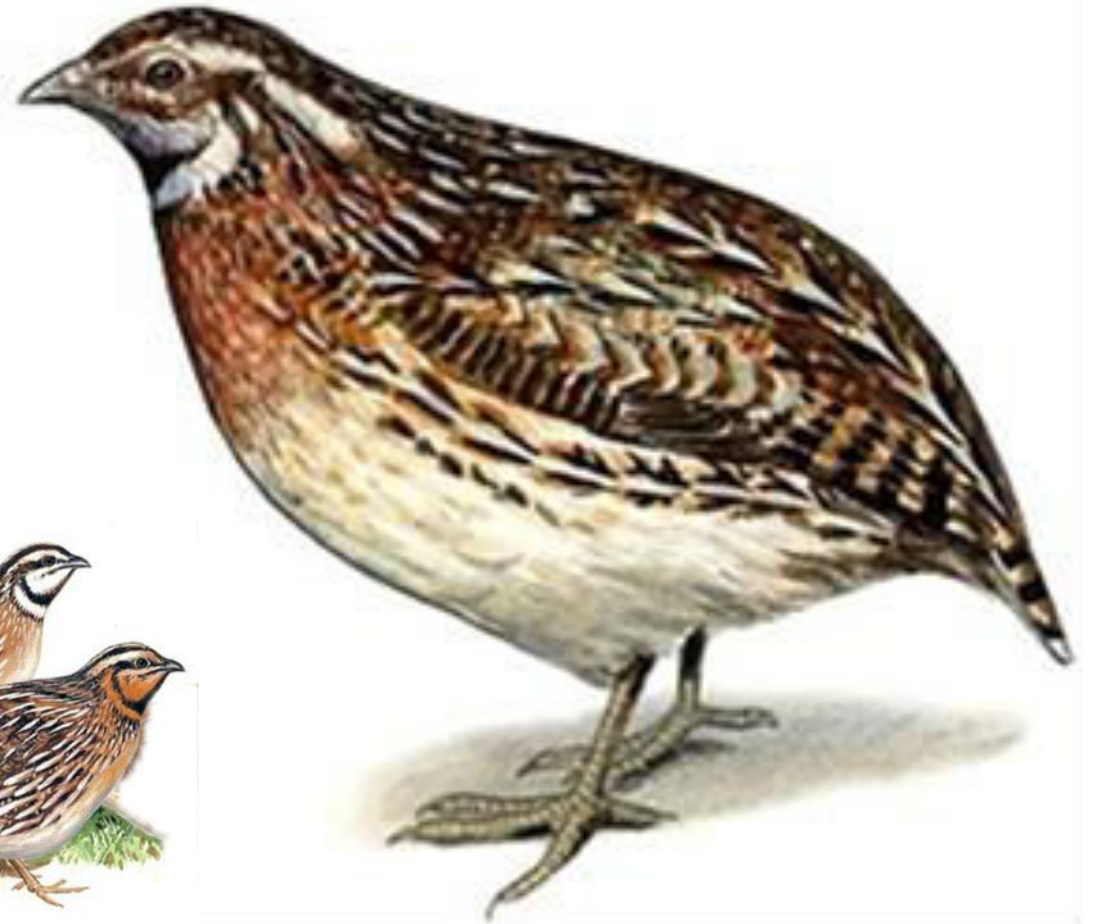
- **Hmyzom**, pavúkmi, červami ...
ale aj **listami**, výhonkami,
semenami, zrnom ...

Zimuje

- V oblasti **STREDOMORIA**,
aj v severnej **AFRIKE**

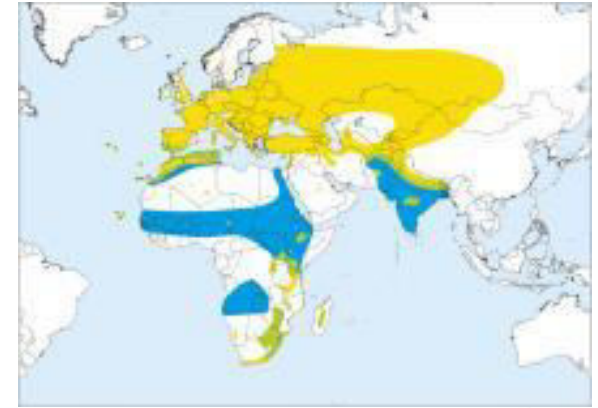
Odlieta

- Koncom **AUGUSTA**

Prepelica poľná

Coturnix coturnix

Obýva

- **Obilné polia, lúky** a úhory
v teplých, nie suchých miestach

Živí sa

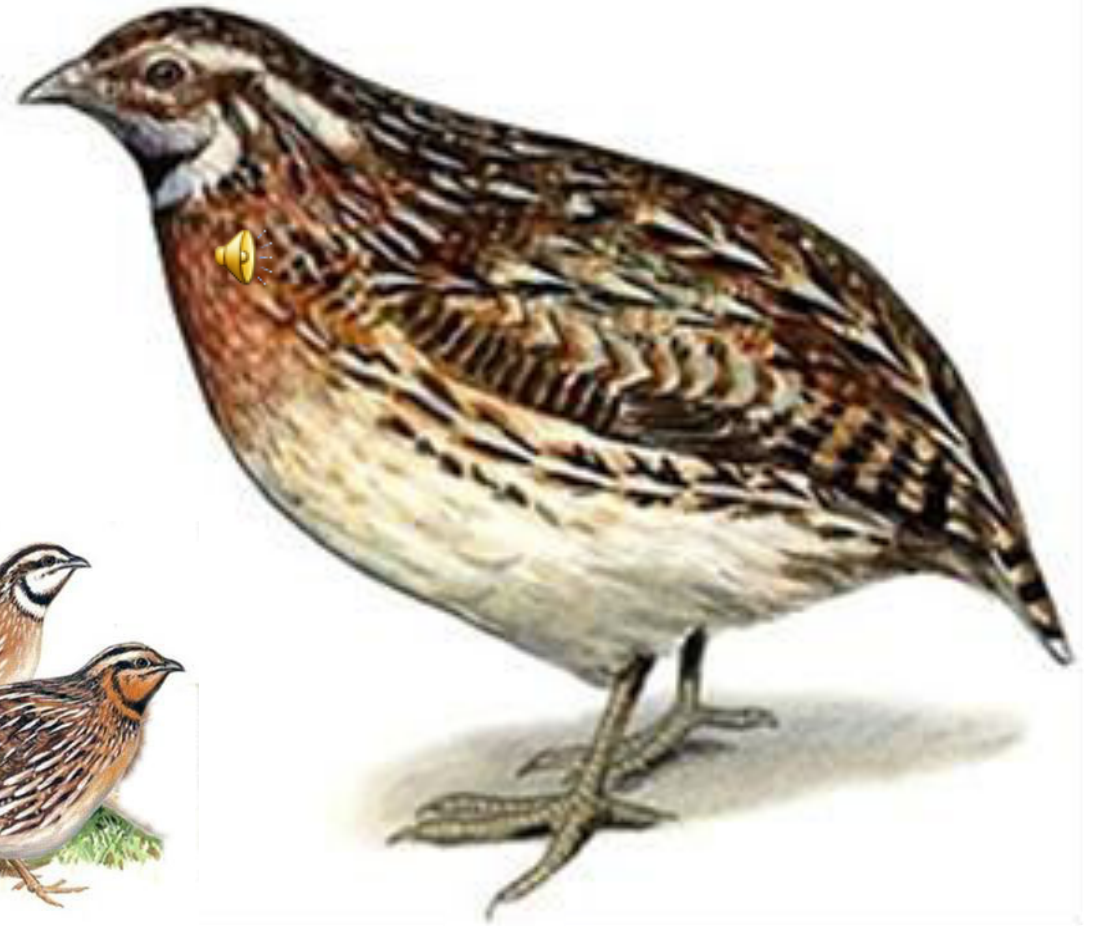
- **Hmyzom**, pavúkmi, červami ...
ale aj **listami**, výhonkami,
semenami, zrnom ...

Zimuje

- V oblasti **STREDOMORIA**,
aj v severnej **AFRIKE**

Odlieta

- Koncom **AUGUSTA**

Lastovička domová (obyčajná)

Hirundo rustica

Obýva

- **Ľudské sídla** – dediny a okrajové časti miest, lieta v otvorenej kultúrnej krajine, obľubuje blízkosť vody

Živí sa

- Lietajúcim **hmyzom**, ktorý loví počas letu

Zimuje

- V západnej a južnej **AFRIKE**

Odlieta

- Začiatkom **SEPTEMBRA**

Lastovička domová (obyčajná)

Hirundo rustica

Obýva

- **Ľudské sídla** – dediny a okrajové časti miest, lieta v otvorenej kultúrnej krajine, obľubuje blízkosť vody

Živí sa

- Lietajúcim **hmyzom**, ktorý loví počas letu

Zimuje

- V západnej a južnej **AFRIKE**

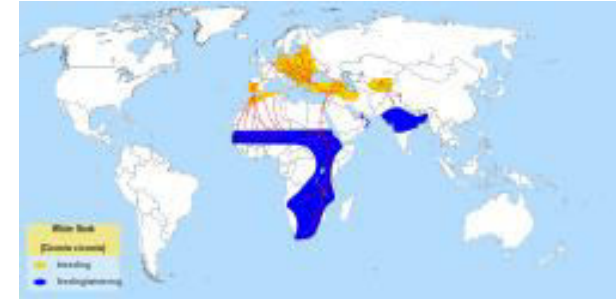
Odlieta

- Začiatkom **SEPTEMBRA**

Bocian biely

Ciconia ciconia

Obýva

- **Otvorenú** krajinu v blízkosti **ľudských sídiel**, vlhké nížiny s rybníkmi, lúky a polia

Živí sa

- **Žabami, myšami, dážďovkami, hmyzom** a jeho larvami

Zimuje

- Na severe **EGYPTA** a v tropickej **AFRIKE** na spoločných zimoviskách

Odlieta

- V **SEPTEMBRI**

Bocian biely

Ciconia ciconia

Obýva

- **Otvorenú** krajinu v blízkosti **ľudských sídiel**, vlhké nížiny s rybníkmi, lúky a polia

Živí sa

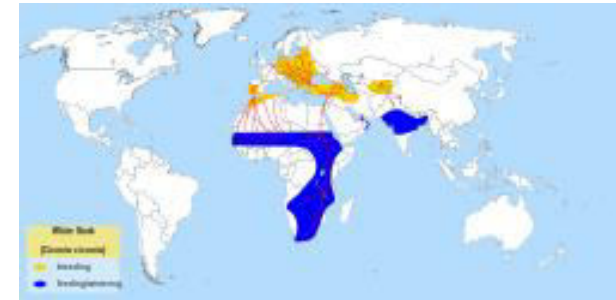
- **Žabami, myšami, dážďovkami, hmyzom** a jeho larvami

Zimuje

- Na severe **EGYPTA** a v tropickej **AFRIKE** na spoločných zimoviskách

Odlieta

- V **SEPTEMBRI**

Kukučka jarabá (obyčajná)

Cuculus canorus

Obýva

- **Otvorenú** krajinu s lesíkmi a krovunami uprostred **POLÍ**, listnaté lesy a parky

Živí sa

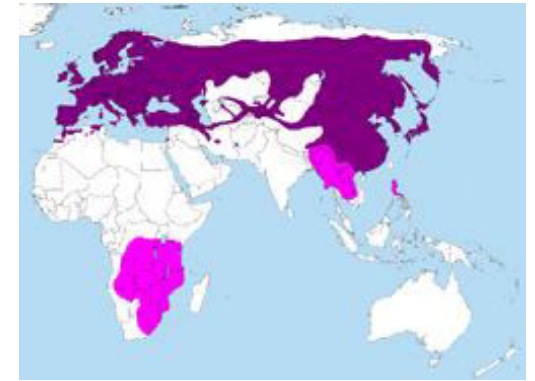
- **Húsenicami** motýľov a **hmyzom**

Zimuje

- V **AFRIKE** južne od rovníka

Odlieta

- V **SEPTEMBRI**

Kukučka jarabá (obyčajná)

Cuculus canorus

Obýva

- **Otvorenú** krajinu s lesíkmi a krovunami uprostred **POLÍ**, listnaté lesy a parky

Živí sa

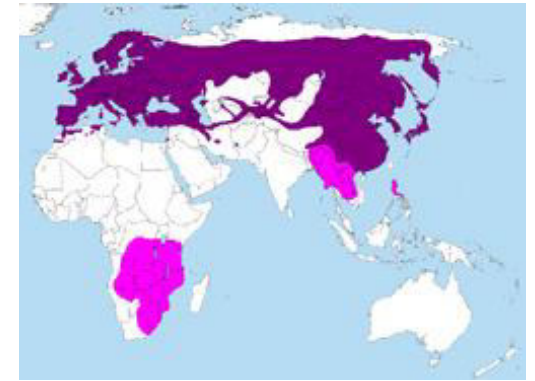
- **Húsenicami** motýľov a **hmyzom**

Zimuje

- V **AFRIKE** južne od rovníka

Odlieta

- V **SEPTEMBRI**

Králiček ohnivohlavý

Regulus ignicapillus

Obýva

- **Ihličnaté a zmiešané lesy**

Živí sa

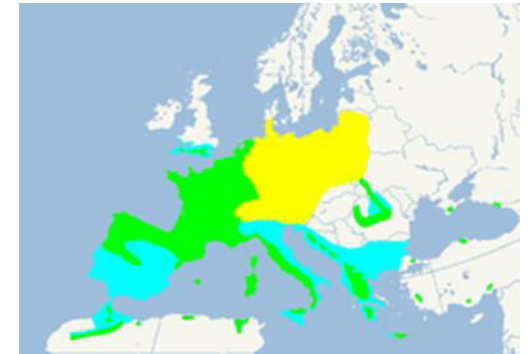
- Drobným **hmyzom**, loví ho na vonkajších koncoch konárikov

Zimuje

- V **STREDOMORÍ, vo Francúzsku, Taliansku**

Odlieta

- V **SEPTEMBRI**

Králiček ohnivohlavý

Regulus ignicapillus

Obýva

- **Ihličnaté a zmiešané lesy**

Živí sa

- Drobným **hmyzom**, loví ho na vonkajších koncoch konárikov

Zimuje

- V **STREDOMORÍ, vo Francúzsku, Taliansku**

Odlieta

- V **SEPTEMBRI**

Dudok chochlatý

Upupa epops

Obýva

- **Ovocné sady, záhrady a členitú** kultúrnu krajinu s krovínami

Živí sa

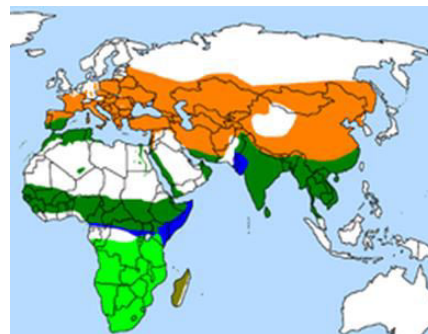
- **Húsenicami, chrobákmi, hmyzom** (koníkmi, kobylkami, medvedíkmi...)

Zimuje

- Vo východnej **AFRIKE**

Odlieta

- V **SEPTEMBRI** jednotlivo alebo v skupinách

Dudok chochlatý

Upupa epops

Obýva

- **Ovocné sady, záhrady a členitú** kultúrnu krajinu s krovínami

Živí sa

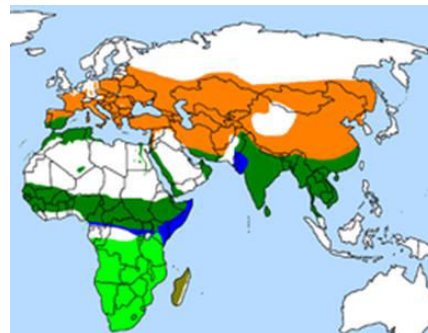
- **Húsenicami, chrobákmi, hmyzom** (koníkmi, kobylkami, medvedíkmi...)

Zimuje

- Vo východnej **AFRIKE**

Odlieta

- V **SEPTEMBRI** jednotlivo alebo v skupinách

Slávik červienka (Červienka obyčajná)

Erithacus rubecula

Obýva

- **Lesy**, kroviny s bohatým podrastom, parky

Živí sa

- **Hmyzom** a jeho **larvami**, niekedy aj **bobuľami**

Zimuje

- V oblasti **STREDOMORIA**, vo **Francúzsku**, **Taliansku**

Odlieta

- V polovici **OKTÓBRA**

Ž – hniezdiská
M – zimoviská
Z – stále populácie

Slávik červienka (Červienka obyčajná)

Erithacus rubecula

Obýva

- **Lesy**, kroviny s bohatým podrastom, parky

Živí sa

- **Hmyzom** a jeho **larvami**, niekedy aj **bobuľami**

Zimuje

- V oblasti **STREDOMORIA**, vo **Francúzsku**, **Taliansku**

Odlieta

- V polovici **OKTÓBRA**

Ž – hniezdiská
M – zimoviská
Z – stále populácie

Žltochvost domový

Phoenicurus ochruros

Obýva

- **Ľudské sídla** – mestá, dediny, vinice, vo vyšších polohách **skaly**

Živí sa

- **Hmyzom**, pavúkmi, na jeseň sa krmí aj **bobuľami**

Zimuje

- V **STREDOMORÍ**, v Z a J Európe, v severnej **AFRIKE**

Odlieta

- V **OKTÓBRI**

Žltochvost domový

Phoenicurus ochruros

Obýva

- **Ľudské sídla** – mestá, dediny, vinice, vo vyšších polohách **skaly**

Živí sa

- **Hmyzom**, pavúčkmi, na jeseň sa krmí aj **bobuľami**

Zimuje

- V **STREDOMORÍ**, v Z a J Európe, v severnej **AFRIKE**

Odlieta

- V **OKTÓBRI**

Cíbik chochlatý

Vanellus vanellus

Obýva

- **Polia a lúky** v nížinách, plytké **mokrade** s nízkym porastom, **otvorenú** krajinu s málo stromami

Živí sa

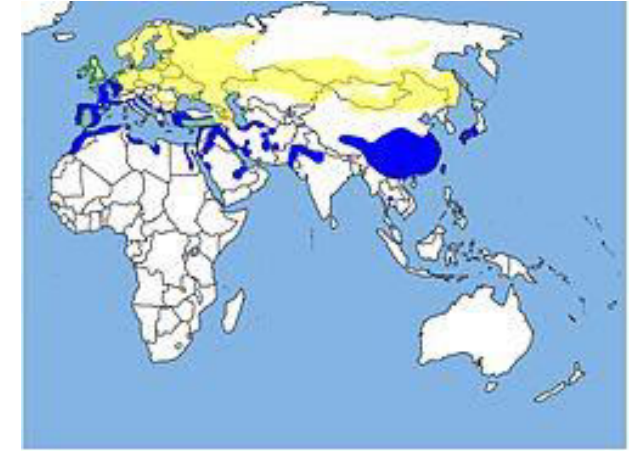
- Drobnými **zemnými živočíchmi**

Zimuje

- V oblasti **STREDOMORIA**,
v JZ **Európe** – Francúzsko, Španielsko

Odlieta

- V **OKTÓBRI**, po prvých mrazoch

Cíbik chochlatý

Vanellus vanellus

Obýva

- **Polia a lúky** v nížinách, plytké **mokrade** s nízkym porastom, **otvorenú** krajinu s málo stromami

Živí sa

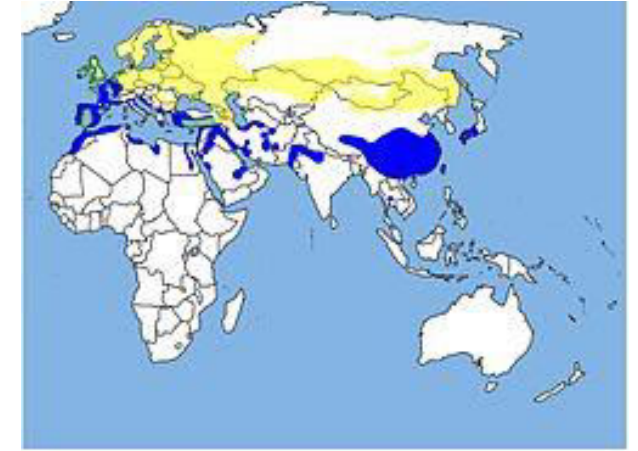
- Drobnými **zemnými živočíchmi**

Zimuje

- V oblasti **STREDOMORIA**,
v JZ **Európe** – Francúzsko, Španielsko

Odlieta

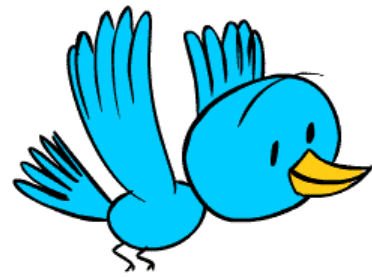
- V **OKTÓBRI**, po prvých mrazoch

Kukulienka, kde si bola

- **Kukulienka**, kde si bola, keď tá tuhá zima bola, /: hajaja, kukuku, sedela som na buku.:/
- Sedela som na tom dube, kde Janičko drevo rúbe, ...
- Sedela som na tej lávce, kde Janičko krpce láce, ...
- Keď som včera prala šaty, stratila som prsteň zlatý, ...
- **Vrabc** kričí spoza kríčka, že je prsteň u Janička, ...
- **Sova** volá spod jedličky, že je prsteň u Aničky, ...

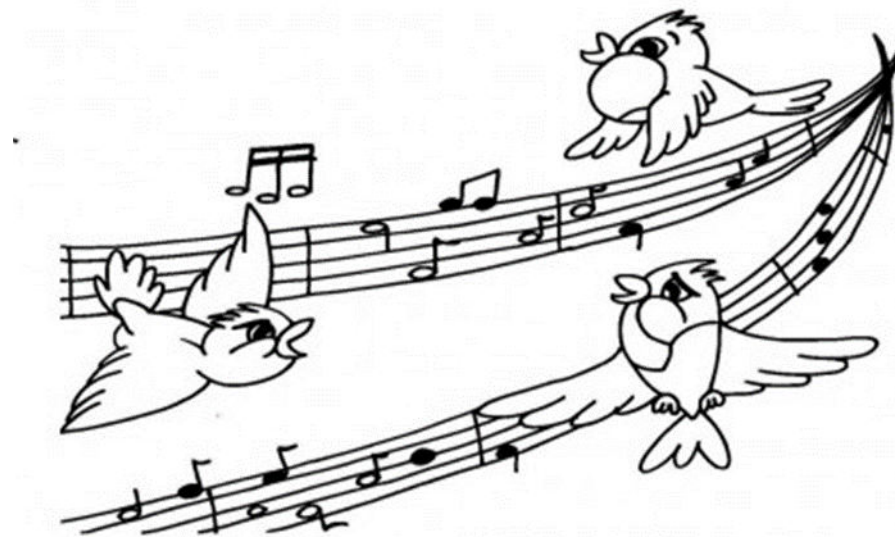

Vtáčie hlasové hádanky

- Poznáte vtáčiky podľa spevu ?
- Vypočujte si ich spev a skúste uhádnuť, ktorý vtáčik Vám zaspieval
- Na nasledujúcom obrázku si skontrolujeme, či ste správne hádali
- Príjemné počúvanie

Dudok chochlatý
Upupa epops

Bocian biely
Ciconia ciconia

Vlha hájová (obyčejná)
Oriolus oriolus

Dažd'ovník tmavý

Apus apus

Prepelica poľná
Coturnix coturnix

Slávik červienka (Červienka obyčajná)
Erithacus rubecula

Králiček ohnivohlavý
Regulus ignicapillus

Hýl' karmínový (červenák)
Carpodacus erythrinus

Lastovička domová
(obyčejná)
Hirundo rustica

Kukučka jarabá (obyčejná)
Cuculus canorus

Žltochvost domový
Phoenicurus ochruros

Cíbik chochlatý
Vanellus vanellus

*„Pieseň vtáka na strome je naozajstnou hudbou,
kým pieseň vtáka v kletke je len smutnou
napodobeninou.“*

Indiánske príslovie

Ďakujem za pozornosť

Mária Záborská

ŠIŠKA 5. – 7. októbra 2017 Bardejov

